ادامه از صفحه اول

تصویر یک رؤیا

...درون در گرمای دوبی گرم و شرجی است و هوایی گلخانه‌ای دارد. پس مثل باغ‌های کویری‌مان که بهشتی در دل چهاردیواری پناه گرفته است، سبزینگی بی‌حد پنهان‌شده در گوهر این خاک را نمایش می‌دهیم و تمام. جز چند باغبان کرایه‌ای که گاهی گردی هم از روی زمین می‌زدایند، نیاز به هیچ غرفه‌داری ندارد. غرفه‌مان را رها می‌کنیم تا با همسایگانش زندگی کند و نشان دهد رهاشدگی برای مایی که کیلومترها در دل کویرها با قنات‌هایمان حرکت می‌کرده‌ایم، چیز غریبی نیست. بگذار دنیا با همه تحریم‌هایش بر ما نبارد. تنها آیینه‌ای را از دست می‌دهد که باغی را در خود پنهان داشته است. این‌گونه سبز و پایدار و کم‌هزینه، مالیات وجه اکسپو را به اهلش می‌سپاریم و بقیه را به التیام زخم کم‌کاری‌ها و فراموشی‌های خودمان اختصاص می‌دهیم. حالا که فکر می‌کنم گویا زبان فارسی یک ضرب‌المثل دیگر هم دارد: چراغی که به خانه رواست، به اکسپو حرام است.

وزارت رفاه و تابعیت فرزندان مادر ایرانی

...وصلت‌های شرعی که غالبا در شرایط استیصال اقتصادی و اجتماعی خانواده‌ها و در فقر مطلق آگاهی و شناخت حقوقی مترتب بر ازدواج زنان ایرانی با مردان خارجی رقم خورده است.

علاوه بر اینکه عوامل دیگری مانند فراوانی بازماندگی از تحصیل دختران، خروج زودهنگام از نظام آموزشی به دلیل فقر و برخی خرده‌فرهنگ‌های سنتی در ازدواج زودهنگام دختربچه‌ها در مناطق محروم و استان‌های مرزی، فقدان هرگونه برنامه حمایت اجتماعی از زنان سرپرست خانوار یا بدسرپرست و نیز نبود هرگونه برنامه‌ریزی برای تعیین تکلیف خانواده‌های بی‌شناسنامه ناشی از جابه‌جایی‌های منطقه‌ای از دیگر شاخص‌های غالب ازدواج‌های دوتابعیتی میان زنان ایرانی و مردان خارجی است. این دست ازدواج‌ها حداقل در نواحی و مناطق مرزی که در بسیاری اوقات با اجبار همراهی با همسر و خانواده همسر در داخل افغانستان روبه‌رو بوده است، شرایط و عوارض نگران‌کننده‌تری را برای زنان ایرانی که هیچ امید و حمایت داخلی و خارجی ندارند، به همراه داشته است. باروری‌های زیاد و اجباری، تحمل خشونت‌های خانگی و مورد سوءاستفاده قرارگرفتن از جمله شکایت‌هایی بوده که به‌وفور از سوی زنان ایرانی اعلام شده است. (گزارش تحقیق میدانی از وضعیت زنان ایرانی در هرات، تابستان ۱۳۸۶)

روند رو به رشد فقر اقتصادی خانواده‌های دهک‌های پایین ساکن در مناطق مرزی را می‌توان یکی از جدی‌ترین دلایل قبول خانواده‌ها برای ازدواج دخترانشان با مردان خارجی هم‌زبان و هم‌مذهب دانست. نمونه‌ای که براساس شواهد و قرائن موجود از سال ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۶ چند برابر شده است.

لایحه اعطای تابعیت به فرزندان حاصل از مادر ایرانی و پدر خارجی که از سال ۱۳۹۵ هم‌زمان با روند جهانی برای رفع بی‌تابعیتی در دستور کار معاونت رفاه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی قرار گرفت، همچنان که در جای خود می‌تواند به برگ برنده‌ای برای تحقق حقوق حداکثری زنان ایرانی برای کاهش تبعیض‌های قانونی موجود تبدیل شود و برای تعیین تکلیف چندصد هزار کودک حاصل از ازدواج‌های دوتابعیتی محل اثر شود اما در شرایطی به مجلس تحویل داده شده که اولا پیوست اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی مترتب بر اعطای بی‌شرط‌وشروط تابعیت ایرانی بر ازدواج‌های دوتابعیتی اعم از قانونی و غیرقانونی، شرعی و غیرشرعی و خواسته یا اجباری را ندارد. ثانیا مطالعه و تحقیق کیفی لازم از وضعیت زندگی گروه‌های هدف این لایحه را ندارد. (جز فراخوان پیامکی معاونت رفاه وزارت تعاون و خوداظهاری تلفنی زنانی که به ازدواج مردان خارجی درآمده‌اند که البته هنوز دسترسی عمومی به تمام نتایج حاصل از این تحقیق تلفنی فراهم نشده است). ثالثا فاقد چشم‌انداز تعریف‌شده نظارتی و حمایتی برای زنان و دخترانی است که صرفا برای بهره‌برداری از ارزش‌افزوده‌های قانونی و حمایتی ایجادشده در لایحه اعطای تابعیت، در معرض ازدواج‌های ناخواسته و اجباری با اتباع خارجی قرار گرفته‌اند و خواهند گرفت.

می‌توان با اعمال تغییرات مناسب در لایحه اعطای تابعیت به فرزندان مادر ایرانی هم «عزت»، «کرامت» و «شرافت» زن ایرانی را حفظ کرد، هم چارچوب‌های حقوقی و قانونی کشور را ارج نهاد، هم حقوق شهروندی کودکانشان را تضمین کرد و بیش از هر چیز خللی در منافع و مصالح ملی کشور ایجاد نکرد.

***مدیرعامل انجمن حامی (حمایت از زنان و کودکان پناهنده)**

مرکز پژوهش‌های مجلس مدعی است حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی قیمت‌ها را کاهش می‌دهد

۱۳ منفذ فساد، ۴۲ هزار میلیارد تومان را بلعید

شرق: دولت ۴۲ هزار میلیارد تومان رانت در ۹ ماهه گذشته توزیع کرده است تا تنها شش درصد از قیمت شاخص مصرف‌کننده کالاهای اساسی را کاهش دهد. این نتایج پژوهش اخیری است که مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی درباره سیاست تخصیص ارز چهارهزارو ۲۰۰ تومانی برای واردات کالاها و مواد اولیه انجام داده و بر پایه آن پیشنهاد کرده است دولت از بی‌نتیجه‌بودن توزیع بیش از ۱۱ میلیارد دلار ارز چهارهزارو ۲۰۰ تومانی در ۹ ماهه گذشته درس بگیرد و از تخصیص ۱۴ میلیارد دلار ارز چهارهزارو ۲۰۰ تومانی که تصمیم گرفته است در سال آینده توزیع کند خودداری کند.

افزایش ۴۲ درصدی شاخص قیمت مصرف‌کننده کالاهای اساسی در ۹ ماه

بنا بر این گزارش، طبق آمار رسمی معاونت بازرگانی داخلی وزارت صنعت، معدن و تجارت در ۹ ماهه نخست سال جاری، بیش از ۱۱.۱ میلیارد دلار ارز چهارهزارو ۲۰۰ تومانی برای واردات کالاهای اساسی تخصیص یافته است که این میزان واردات با تناژ ۱۵ میلیون تن، افزایشی چهاردرصدی نسبت به سال گذشته دارد. نکته مهم در میان نتایجی که مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به آن دست یافته، عدم تأثیر تخصیص این ۱۱ میلیارد دلار بر ثبات قیمت‌هاست، به‌گونه‌ای که مطابق محاسبات این مرکز، نه‌تنها قیمت کالاهای اساسی که با دلار چهارهزارو ۲۰۰ تومانی وارد کشور شده‌اند ثابت نبوده، بلکه افزایش شدیدی نیز داشته و در برخی از اقلام این افزایش در حدود ۵۰ درصد یا بیشتر بوده است. به گفته مرکز پژوهش‌ها، اقلام مذکور در سبد شاخص قیمت مصرف‌کننده در این زمان ۴۲ درصد و شاخص کل قیمت ۳۸.۹ درصد رشد داشته است، بنابراین درحالی‌که هدف اصلی از سیاست تخصیص ارز با نرخ ترجیحی به کالاهای اساسی، ثبات قیمت این کالاها در بازار بوده، قیمت این کالاها به‌شدت افزایش یافته است. همچنین کالاهای اساسی در سبد کالای تولیدکننده در مدت‌زمان اسفندماه ۹۶ تا آذرماه ۹۷ به طور میانگین ۳۲.۰۸ درصد رشد داشته که در همین بازه زمانی شاخص کل تولیدکننده با افزایش ۴۸.۷۶ درصدی روبه‌رو بوده است.

ارز ۴۲۰۰ تومانی چه پیامدهایی داشت؟

مرکز پژوهش‌ها در بخش دیگری از گزارش خود با اشاره به پیامدهای منفی اختصاص ارز ترجیحی، این‌گونه تصمیمات را رانت‌ساز، فسادانگیز، اتلاف‌کننده و هدردهنده منابع خوانده است. این مرکز با اشاره به اینکه حداقل ۱۳ منفذ در مسیر انتقال یارانه کالاهای اساسی از مصرف‌کنندگان واقعی به سایرین در زنجیره واردات تا مصرف وجود داشته، تأکید کرده است به‌جز کالاهایی مانند آرد و دارو که درحال‌حاضر زیرساخت نظارت بر شبکه توزیع آنها وجود دارد، در سایر کالاها، رانت ناشی از پرداخت ارز ترجیحی به واردات کالاهای اساسی بیش از آنکه به نفع مصرف‌کنندگان باشد، منافع عوامل درگیر در حلقه‌های مختلف زنجیره واردات تا مصرف این محصولات را تأمین کرده است. به‌این‌ترتیب مصادیق مختلف رانت و فساد مانند عدم واردات، واردات کمتر، واردات کالاهای دیگر و مانند آن، نمونه‌ای از اتفاقات رخ‌داده در ماه‌های گذشته است که موجب تشکیل پرونده‌های قضائی متعدد برای اخلالگران نظام ارزی شده و آنچنان که مرکز پژوهش‌های مجلس می‌گوید، به اذعان همه نهادهای نظارتی حجم تخلف کشف‌شده در کل تخلفات انجام‌شده بسیار اندک است. همچنین صادرات رسمی و غیررسمی (قاچاق) نهاده‌های تولید یا کالاهای نهایی توسط واردکنندگان، تولیدکنندگان یا سایرین، احتکار این نهاده‌ها و استفاده از آنها برای تولید کالاهایی که ارجح نیستند نمونه دیگر فسادهایی هستند که در این مدت اتفاق افتاده و به گفته مرکز پژوهش‌ها، مقایسه میزان واردات در سال جاری و سال‌های گذشته حاکی از افزایش حدود ۵۰ درصدی واردات در برخی کالاهاست که مؤید خروج بخشی از کالاهای وارداتی از چرخه تولید یا شبکه مصرف است. همچنین گران‌فروشی نهاده‌های تولید، گران‌فروشی کالای نهایی به مصرف‌کننده و ایجاد بازار سیاه از دیگر پیامدهای منفی این تصمیم بوده‌اند که نشانه آن افزایش حدود ۴۰ درصدی قیمت این کالاها از اسفندماه ۹۶ تا آذرماه ۹۷ علیرغم ثبات نرخ ارز ترجیحی بوده است.

عکس: عباس کوثری، شرق

میزان افزایش قیمت کالاهای اساسی در شاخص قیمت مصرف‌کننده

کالای اساسی وارداتی	نرخ رشد آذر ۹۷ نسبت به اسفند ۹۶
برنج خارجی	۲۹.۴
گوشت دام	۵۴.۹
گوشت مرغ	۴۷.۴
تخم‌مرغ	۲۲.۸
روغن خوراکی، نیمه‌جامد و مایع	۴۷.۲
حبوبات شامل عدس، لپه، نخود و انواع لوبیا	۱۶.۶
چای خشک خارجی	۴۶.۱
دارو، تجهیزات و ملزومات ضروری پزشکی	۲۴.۴

فسادهایی که رخ دادند

در ۹ ماه نخست سال جاری و در فرایند واردات و تولید کالاهایی که ارز چهارهزارو ۲۰۰ تومانی به آنها تعلق گرفته بود، مجموعه‌ای از مفاسد شکل گرفت که بسیاری از اینها در همان ماه‌های ابتدایی اجرای این سیاست رخ داده بود، اما سیاست‌گذاران به دلایل مبهم، حاضر به اصلاح روند گذشته نشده و تا ۹ ماه به توزیع این رانت عظیم ادامه دادند. یکی از مهم‌ترین محل‌های سوءاستفاده از نرخ ارز چهارهزارو۲۰۰تومانی، اعلام مبلغی بیش از نرخ تمام‌شده کالا بود. برای مثال، بهای تمام‌شده کالایی با احتساب هزینه حمل‌ونقل، بیمه و... یک میلیون یورو بود، اما واردکننده با هماهنگی فروشنده مبلغ بیش از این مقدار را از بانک مرکزی دریافت کرده و اختلاف مبلغ را به صورت آزاد در بازار غیررسمی به فروش می‌رساند. این روش به دلیل اطلاع‌نداشتن بانک مرکزی از قیمت دقیق کالاها، به‌راحتی رخ داده و در این بین، هرچند کالا وارد کشور می‌شود، اما ارزبری بیشتری برای کشور خواهد داشت. به گفته مرکز پژوهش‌ها، اصلی‌ترین دلیل برای ورود به تأمین کالاهای اساسی وارداتی کشور از سوی عموم فعالان اقتصادی، همین عدم تقارن در دریافت و پرداخت ارزی است. فساد بزرگ دیگری که در ماه‌های گذشته به دلیل پرداخت ارز چهارهزارو۲۰۰تومانی شکل گرفت، درز کالاهای اساسی وارداتی به کشورهای همسایه مانند عراق و افغانستان بود. در این روش، کالاهای اساسی وارد کشور می‌شد، اما به صورت پنهان و قاچاق، مجددا در کشورهای همسایه به فروش می‌رسید. به نظر می‌رسد کمبود نهاده‌هایی مانند کنجاله و... در ماه‌های گذشته، به دلیل وقوع همین فساد رخ داده است. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در بخشی از گزارش خود به تأثیر منفی اجرای این سیاست بر تولید داخلی اشاره کرده و نتیجه ادامه چنین روندی را کاهش پیاپی تولید کالاهای اساسی در کشور و وابستگی کامل به واردات دانسته است.

۴۲ هزار میلیارد تومان برای چه؟

بر اساس گزارش مرکز پژوهش‌ها، دولت در ۹ ماه ابتدایی سال جاری، حدود ۴۲ هزار میلیارد تومان یارانه به کالاهای اساسی اختصاص داده (این رقم حاصل تفاضل میزان ارز تخصیص‌یافته با قیمت چهارهزارو ۲۰۰ تومان نسبت به قیمت ارز نیمایی در ۹ ماه گذشته است) که گروه‌های هدف این حمایت‌ها، در عمل از آن بهره چندانی نبرده‌اند. این مرکز با ذکر مثالی به سهم گروه‌های مختلف جامعه از مصرف گوشت قرمز اشاره کرده و می‌گوید بررسی هزینه غذایی فقرا و غیرفقرا در سال ۹۶ نشان می‌دهد طبقه شهری غیرفقیر با ۹.۷۱ درصد بیشترین سهم مصرف گوشت در سبد غذایی خود را داشته‌اند درحالی‌که طبقه روستایی فقیر با ۲.۳۲ درصد از کل هزینه‌های غذایی اختصاص‌یافته به گوشت قرمز، صاحب کمترین سهم بوده‌اند. این در حالی است که دولت برای حمایت از گروه‌های فقیر، اقدام به توزیع رانت و یارانه برای حفظ قیمت گوشت قرمز کرده است، بدون آنکه فرایندی برای بهره‌مندی طبقات محروم از گوشت قرمز تهیه کند. از سوی دیگر، این مرکز با برآوردی تکان‌دهنده ادعا می‌کند در صورتی که از ابتدای سال تاکنون هیچ‌گونه ارز ترجیحی به کالاهای اساسی اختصاص نمی‌یافت و واردات این کالاها نیز با ارز سامانه نیما (حدود هشت هزار تومان) انجام می‌شد، سطح عمومی قیمت‌ها در پایان آذر، حدود شش درصد بیشتر از وضع کنونی می‌بود. به بیان دیگر و با اندکی مسامحه، با فرض حذف ارز ترجیحی و اختصاص ارز سامانه نیما به این کالاها، سطح عمومی قیمت‌ها تا شش درصد افزایش می‌یافت. این مرکز حتی پا را فراتر گذاشته و ادعا می‌کند حذف ارز ترجیحی ممکن است به کاهش قیمت برخی کالاها نیز منجر شود؛ زیرا به دلیل کاهش رانت، تقاضای این کالاها در داخل کشور برای صادرات کاهش یافته و این کاهش تقاضا به کاهش قیمت منجر خواهد شد؛ به‌گونه‌ای که در ماه‌های گذشته، این اتفاق برای بسیاری از کالاهایی که از شمول قیمت‌گذاری خارج شدند، روی داده است. این مرکز در پایان پیشنهاد می‌کند دولت اختصاص ارز با نرخ ترجیحی را (که در سال آینده نیز حدود ۱۴ میلیارد دلار توزیع خواهد شد) متوقف کند و اجازه دهد همه واردات با نرخ ارز نیمایی صورت گرفته و در مقابل از منابع آزادشده در سایر طرح‌های حمایتی استفاده شده و به صورت مستقیم در اختیار خانوارهای هدف قرار بگیرد. این مرکز با ارائه برآوردهایی نشان می‌دهد برای مثال در صورت حذف ارز چهارهزارو۲۰۰تومانی واردات برنج خارجی، پنج‌هزارو ۴۷۲ میلیارد تومان از هزینه‌های دولت کاسته خواهد شد و فقط ۰.۹ درصد به تورم اضافه خواهد شد یا در مثالی دیگر، حذف ارز چهارهزارو۲۰۰تومانی برای واردات روغن‌های نباتی در حالی فقط ۰.۱ درصد به تورم اضافه می‌کند که بیش از دوهزارو ۹۱۸ میلیارد تومان رانت توزیع‌شده از سوی دولت را کاهش خواهد داد.

منافذ خروج یارانه کالاهای اساسی از مسیر واردات تا مصرف جامعه

مرحله واردات تا مصرف	واردات	حلقه‌های تولید	توزیع	مصرف
منافذ فساد	عدم واردات	صادرات یا احتکار نهاده تولید	صادرات کالای نهایی به بازار خارج	صادرات کالا توسط خریداران
	واردات کمتر	استفاده از نهاده در تولید کالاهای دیگر	احتکار کالای نهایی	احتکار خانگی کالای نهایی
	واردات کالاهای دیگر	فروش به قیمت معادل ارز آزاد	فروش به قیمت معادل ارز آزاد	فروش به قیمت آزاد به سایرین

معاون وزیر جهاد کشاورزی از برنامه‌های تقویت «کشاورزان خرده‌پا» گفت

کشاورزان بورسی شدند

شرق: اخیرا سیاست‌های بورس کالا بر این مبنا قرار گرفته است که با افزایش کمی تعداد انبارهای نگهداری محصولات، کشاورزان خرده‌پا نیز بتوانند محصولات خود را به انبارها سپرده و زعفران را در بازار متکی بر رقابت بفروشند. نظر سازمان مرکزی تعاون روستایی بیشتر گرایش به سمت گواهی سپرده کالایی مبتنی‌بر پذیرش انبار است.معاون وزیر جهاد کشاورزی در گفت‌وگو با «شرق» گفت: تیپولوژی بازار زعفران در ایران مبتنی‌بر خرده‌فروشی است؛ بنابراین در گذشته عارضه‌هایی نظیر عدم شفافیت قیمت، پایین‌آمدن قیمت‌ها در زمان برداشت، حضور زعفران غیراستاندارد بهداشتی با برند نامشخص، معاملات غیرشفاف و کشف قیمت غیرمنصفانه در این بازار وجود داشته است.حسین شیرزاد ادامه داد: ارزش‌افزوده هم نصیب شرکت‌های خارجی «فله‌خر» می‌شد. بازار زعفران ایران یک بازار هسته‌ای، غیررقابتی اما رو به رشد با نوسانات زیاد قیمتی است. ضمن آنکه صنایع راهبری وجود ندارد و رقابت مخرب بین تجار هم مرسوم است.او با اشاره به اینکه توجه به مطالبات مشتری در گذشته در این بازار محلی از اعراب نداشته است، متذکر شد: تکنولوژی خشک‌کردن و فرآوری بدوی است. از سویی در ۹۵ درصد مناطق زیر کشت زعفران، برداشت این محصول به‌صورت دستی و غیرمکانیزه انجام می‌شود و بهره‌برداران خرد تولیدکننده زعفران در ایران نیز با توجه به حضور لایه‌های متنوع واسطه‌ها تاکنون نتوانسته‌اند به‌درستی از مزایای فروش محصولات خود با قیمت منصفانه و عادلانه، به‌ویژه در تعیین قیمت صادراتی زعفران بهره‌مند شوند، اما بورس کالا با سیاست‌های خود موجب تقویت زعفران‌کاران خرده‌پا و تأمین منافع آنان شده است.

۵۹ شرکت فعال در زعفران بدون جایگاه در بازار جهانی

مدیرعامل و رئیس هیئت‌مدیره تعاون روستایی کشور اظهار کرد: همواره عرضه و معامله زعفران ایرانی در بازارهای جهانی با عنایت به اینکه عمده صادرات ما به‌صورت زعفران رشته‌ای صورت می‌گیرد، با مشکلات زیادی روبه‌رو بوده و با توجه به عدم یکپارچگی زنجیره (تولید، عرضه، فراوری و صادرات) و صادرات فله‌ای، حدود ۵۹ شرکت فعال زعفران در ایران هیچ‌گاه نتوانسته‌اند جایگاه خود را در دخالت در قیمت‌گذاری بازار جهانی زعفران تثبیت کنند.شیرزاد بیان کرد: اخیرا سازمان مرکزی تعاون روستایی سعی کرده است با مداخله‌گری هدفمند در زنجیره ارزش زعفران شامل گروه‌های مختلف ازجمله کشاورزان، خریداران گل زعفران، شرکت‌های فراوری داخلی و خارجی، خریداران، شبکه عمده‌فروشی داخلی و خارجی و مجموعه‌ای از تشکل‌ها شامل اتحادیه صادرکنندگان، فروشندگان و صادرکنندگان گیاهان دارویی را با یکدیگر همراه و هماهنگ کند، ترجیحات و انتظارات بازاری را کشف و به همه القا کند که حجم بالای تولید به معنای تعیین‌کنندگی قیمت در بازارهای جهانی نیست. ما در کنار حلقه تولید، حلقه بازار، حلقه تبدیل و تکمیل و فراوری، به حلقه تحقیق و توسعه و آموزش مستمر نیاز داریم.

بازاری مطمئن برای سودرسانی به تولیدکننده

معاون وزیر جهاد کشاورزی تأکید کرد: از سال ۹۶ بورس کالای ایران برای بهبود زنجیره ارزش، مدیریت بازار عرضه و تقاضای این محصول در کشور، در کنار عرضه فیزیکی و امکان فروش زعفران پیش از تولید (سلف‌خری)، معاملات گواهی سپرده کالایی زعفران و توسعه ابزارهای مالی مرتبط با آنها را به‌منظور پوشش ریسک راه‌اندازی کرد تا بتواند با افزایش عمق و تعداد بازیگران این ابزارها، استانداردکردن زعفران عرضه‌شده در بورس کالا، منطبق‌بر استانداردهای معتبر جهانی این محصول را در قالب‌های استانداردتری به بازارهای جهانی عرضه کند.شیرزاد گفت: همچنین با تابلوی معاملات قابل‌مشاهده، عرضه زعفران در تالار صادراتی بورس مرجعیت قیمتی زعفران ایران را در بازارهای جهانی هدف قرار دهد و بتواند بازار داخلی را عمق بیشتری داده و آن را به بازارهای بین‌المللی و نوعی جهانی‌سازی زعفران با برند ایرانی پیوند دهد. در بستر فعل‌وانفعالات بورس زعفران بر مبنای مکانیسم عرضه و تقاضا و کشف قیمت واقعی، معامله و با استفاده از ابزارهای مالی مدرن و نظم بازار، زمینه رقابت بیشتر، امکان نظارت لحظه‌ای و ساماندهی قیمت زعفران انجام شد. حالا می‌توانیم بیشتر مطمئن باشیم که سود واقعی تولید به تولیدکننده می‌رسد.

افزایش نقدشوندگی با راه‌اندازی معاملات گواهی سپرده

او خاطرنشان کرد: بی‌تردید با راه‌اندازی معاملات گواهی سپرده کالایی زعفران، نقدشوندگی این محصول برای کشاورزان افزایش می‌یابد و کشاورزان می‌توانند با ارائه محصول خود به انبارهای بورس کالا و دریافت قبض انبار، از این قبض به‌عنوان پشتوانه تسهیلات استفاده کرده و محصول خود را به فروش برسانند (تسویه نقدی- تسویه اسنادی).شیرزاد اضافه کرد: اخیرا سیاست‌های بورس بر این مبنا قرار گرفته است که با افزایش کمی تعداد انبارهای نگهداری محصولات، کشاورزان خرده‌پا نیز بتوانند محصولات خود را به انبارها بسپارند و زعفران را در بازار مبتنی‌بر رقابت بفروشند. نظر سازمان مرکزی تعاون روستایی بیشتر گرایش به سمت گواهی سپرده کالایی مبتنی‌بر پذیرش انبار است، در این زمینه دو انبار در تربت و مشهد پذیرش شده است و امسال هم امکان پذیرش انبارهای بیشتر وجود دارد و استانداردهای موردنظر در انبار معیار پذیرش است. او اذعان کرد: کشاورز محصول را به انبار محل تولید تحویل می‌دهد. پس از تحویل، اطلاعات کشاورز باید در سامانه ثبت شود و برای کشاورزان کد بورسی صادر شود. در زمان تحویل محصول، ارزیابی کمی و کیفی محصول مطرح است. محصول به آزمایشگاه ارسال می‌شود تا ارزیابی بر اساس برگ آنالیز و مشخصات زعفران تعیین‌شده بررسی شود. برگ آنالیز زعفران با همکاری بورس، شورای ملی، تعاون روستایی و سازمان استاندارد و صادرکنندگان تهیه شده است و این مشخصات با اجماع افراد موردپذیرش قرار گرفته است. آنالیز تعریف‌شده در بورس درنظرگرفتن استانداردها و اجماع نظر متخصصان این حوزه بوده است. محصول کشاورز نمونه‌اش به آزمایشگاه ارسال می‌شود و در صورت تطابق با مشخصات پذیرفته می‌شود. خریدار در زمان تحویل محصول، آن را با مشخصات تعریف‌شده دریافت خواهد کرد.

هدف‌گذاری برای قرارداد اختیار معامله

معاون وزیر جهاد کشاورزی یادآور شد: ما نیاز به ثبت شرکت‌هایی در بازارهای هدف صادراتی و جاانداختن نوعی استاندارد ملی (شیمیایی، فیزیکی، فلزات سنگین، میکروبی و باکتریایی) داریم. در آینده شاید بتوان بیشتر به سمت قرارداد اختیار معامله رفت. در این قرارداد قبل از زمان کشت محصول، دولت بر اساس زمین و میزان عملکرد پیش‌بینی‌شده کشاورز، میزان محصول قابل تحویل از سوی کشاورز را مشخص می‌کند.او ادامه داد: جهاد کشاورزی برگه اختیار معامله‌ای را به کشاورز می‌دهد که در آن در زمان معین (برداشت) میزان محصول زعفران مشخص‌شده را با قیمتی که تعیین شده است، بفروشد. این اختیار می‌تواند استفاده شود یا نشود. می‌توان بازار ثانویه هم در نظر گرفت که قبل از زمان برداشت این حق را خریدوفروش کند. مدرن‌سازی بازار زعفران راه ناگزیر همه فعالانی است که دل در گروی توسعه و ارتقای این محصول دارند. ما چاره‌ای جز روی‌آوردن به بازارهای مدرن و مناسبات مالی مدرن و دعوت از همه ذی‌نفعان و ذی‌مدخلان نهادی در این عرصه به‌منظور تفکر و تغییر بینش و نگرش به‌موازات تغییرات دانشی عمیقی که در این حوزه در ۵۰ سال اخیر رخ داده است، نداریم.

یادداشت

انقلاب صنعتی چهارم تأثیرات و پیامدها

بیتا کریمی
کارشناس ارشد اقتصاد و ارتباطات

● یکی از مهم‌ترین چالش‌های پیش‌روی کشورهای درحال‌توسعه، انقلاب صنعتی چهارم است. بنیاد این انقلاب که براساس فناوری دیجیتال بنا نهاده شده، بسیار پیچیده‌تر از انقلاب‌های صنعتی قبلی است. انقلاب صنعتی چهارم با گسترش فناوری‌های نوین در حوزه‌های مختلف مانند روباتیک، هوش مصنوعی، زنجیره بلوکی، نانوتکنولوژی، پردازش کوانتومی، اینترنت اشیاء و خودروهای خودران همراه است. این انقلاب یک تغییر پارادایم از تولید و تولید هوشمند متمرکز به غیرمتمرکز است و به‌تدریج تمامی نظام‌های مرتبط با تولید، مدیریت و حاکمیت در صنایع و کشورها را متحول خواهد کرد.اما این تغییر و تأثیر آن بر سطوح مختلف یعنی کشورها، جوامع، سازمان‌ها و مردم چگونه خواهد بود:- کشورها (به‌ویژه کشورهای درحال‌توسعه) کدام نقش را در ایجاد زنجیره ارزش جهانی در آینده ایفا خواهند کرد؟- چگونه می‌توان در این کشورها نقشه راه برای این انقلاب صنعتی را ترسیم و هدایت کرد؟- چگونه می‌توان پیوستگی و انسجام جوامع و سازمان‌ها را حفظ کرده و در مسیر صحیح توسعه گام برداشت؟- بدون تردید انقلاب صنعتی چهارم زنجیره ارزش جهانی را تغییر داده است و می‌تواند فرصت‌های جدید برای توسعه و تنوع محصولات و اشتغال برای اقتصادهای با تولید ناخالص ملی و درآمد بالا به وجود آورد. همچنین در اقتصادهای کم‌درآمد و متوسط در بخش‌های تولیدی، بخش تحقیق‌وتوسعه محصول، برون‌سپاری، نگهداری، پشتیبانی و به‌ویژه انتقال دانش و تکنولوژی‌های نوین فرصت‌های جدید شغلی ایجاد می‌کند. درعین‌حال می‌تواند تهدیدی برای ازدست‌دادن ایجاد ارزش تولید ناخالص داخلی و اشتغال در اقتصادهای با درآمد متوسط یا پایین به‌ویژه در بخش‌های نیروی‌انسانی‌محور باشد.اگر برای درک بهتر از تغییرات پیچیده ناشی از این انقلاب صنعتی، تولید که اصلی‌ترین موضوع در صنعت و چرخه اقتصادی کشورها است، در نظر گرفته شود، پیامدهای مهم منتج از این تغییرات به شرح ذیل خواهد بود:- طراحی تولید بدون محدودیت (طراحی برای ساخت، بهینه‌سازی طراحی الگوریتمی، - تولید انعطاف‌پذیر (تولید انبوه، مراحل پردازش کمتر، زمان کوتاه‌تر، اتحاد چندوجهی، نسبت بالای خروجی تولیدی به فضای مورداستفاده (میکرو کارخانه)، شبکه توزیع محصولات و نگهداری)در مراحل بعدی تولید، انجام تدارکات و فعالیت‌های لجستیکی نیز به دلیل فناوری‌های جدید ارزان‌تر و کارآمدتر خواهد بود، زیرا این صنعت بر راندمان هزینه‌های زنجیره تأمین جهانی به دو دلیل مهم تأثیر خواهد داشت:ابتدا وجود پتانسیلی بزرگ برای صرفه‌جویی در هزینه‌ها است. درحال‌حاضر انرژی لازم برای حمل‌ونقل، بزرگ‌ترین عامل پیشران هزینه‌های زنجیره تأمین است. در آینده نزدیک رانندگی هوشمند، برق‌رسانی سریع، ذخیره انرژی و.. باعث کاهش قابل‌توجه هزینه‌ها خواهد شد. هزینه نیروی کار نیز برای حمل‌ونقل و جابه‌جایی کالاها تقریبا یک‌سوم هزینه‌های کل را تشکیل می‌دهد. با افزایش دستمز د نیروی‌کار، وسایل نقلیه خودران و ماشین‌های هوشمند و خودکار بیش‌ازپیش مورد استفاده قرار خواهند گرفت و منجر به کاهش هزینه‌های دستمزد خواهند شد.دلیل دیگر رشد فزاینده ناشی از ارتباط بیشتر تولیدکننده، با مصرف‌کننده و تأمین‌کننده عوامل تولید خواهد بود. هزینه حمل‌ونقل کالاها درحال‌حاضر به‌طور متوسط حدود یک‌چهارم کل هزینه شرکت‌ها است. بنابراین ارزش و میزان فروش شرکت‌ها با توسعه و عرضه بیشتر انواع مختلف محصول و همچنین رشد مصرف جامعه افزایش می‌یابد. باید توجه کرد که در شرایط کنونی اجاره‌بها به‌طور متوسط حدود پنج درصد از کل هزینه‌های شرکت‌ها را به خود اختصاص می‌دهد. زمان کوتاه‌تر برای ارائه و عرضه انواع محصولات و خدمات، باعث خواهد شد شرکت‌ها به سمت مراکز و مکان‌های کمتری برای انبارداری و نگهداری محصولات بروند که این امر دلیلی مهم برای کاهش هزینه اجاره‌بها خواهد بود.در سطحی دیگر، در مسیر انقلاب صنعتی چهارم و توسعه و رشد اقتصادی ناشی از آن، همبستگی جوامع در کشورها، امری بسیار ضروری است. این همبستگی با کمک چهار نگرش مهم می‌تواند حاصل شود:- یادگیری مستمر: تشویق برای استفاده از فناوری‌های جدید - کسب تجربه در استفاده از فناوری‌های جدید- افزایش دسترسی به: فناوری‌ها - توان و قدرت الکتریکی- تحصیلات - مدل‌های اصلی- ایجاد استانداردهای مشترک برای: فناوری‌ها- قابلیت اتصال - سطوح مهارت- رفتار استفاده از فناوری‌های پیشرفته- افزایش گستره شمول: پولدار و فقیر- تمام نسل‌ها - شهروندان داخلی و خارجی - گروه‌های مختلف قومی.در این راستا و در تحقق اهداف ناشی از رویکردهای فوق، مؤسسات عمومی و دولتی نقش مهمی را ایفا می‌کنند. بنابراین ضروری است برای مدیریت تأثیر این شرایط و تحول جدید بر جامعه برنامه‌ریزی‌های اجرائی تنظیم کنند. در سطح بعدی سازمان‌ها باید گام‌های خود را برای همراهی با این تغییرات محکم و استوار بردارند. عوامل کلیدی موفقیت برای آمادگی در این مسیر عبارتند از: پیشرفت‌های تکنولوژیکی: فناوری‌های جدید ساخت و تولید محصول -اهرم‌های جدید بهره‌وری: گذر از مرزهای ضعف سازمان/ تجزیه‌وتحلیل «کلان‌داده‌ها (Big Data)» برای بهره‌وری- دینامیک (پویایی) نیروی کار: جنگ استعدادها/ تغییر در روابط کار.

ادامه در صفحه ۵